

Polítiques públiques de seguretat i prevenció

Rosemary Barberet
Juanjo Medina Ariza

PID_00208787

Material docent de la UOC

Rosemary Barberet

Professora de Criminologia del John Jay College for Criminal Justice (City University of New York).

Juanjo Medina Ariza

Professor de Criminologia de la Universitat de Manchester (RU).

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats pel professor: Josep M. Tamarit Sumalla (2014)

Primera edició: febrer 2014

© Rosemary Barberet, Juanjo Medina Ariza

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2014

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Oberta UOC Publishing, SL

Dipòsit legal: B-681-2014

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

L'estudi científic de la delinqüència s'ha centrat, entre altres aspectes, en l'anàlisi de les polítiques públiques de seguretat i prevenció. El coneixement de les causes de la delinqüència fa que reconeixem la necessitat de polítiques que no es basin en una lògica merament reactiva, sinó que considerin la prevenció com una prioritat. Al mateix temps, assistim a una preocupació creixent de la societat per la seguretat, de manera que la criminologia ha d'aportar coneixements que permetin donar una resposta racional a les demandes socials, dins de les regles de joc d'un estat democràtic en el qual el respecte a les garanties individuals és un principi intangible. En l'àmbit espanyol hi ha poca producció d'estudis de base empírica que permetin conèixer l'impacte real de les polítiques de prevenció i seguretat adoptades per les institucions i aquesta és la raó per la qual en aquesta assignatura es tindran en compte els coneixements generats en altres països, fonamentalment de l'àmbit anglosaxó, on la recerca en aquests temes ha tingut més desenvolupament.

Un aspecte que cal tenir en compte a l'hora d'endinsar-se en l'assignatura és que no hi ha un enfocament únic, ni tan sols predominant, en la criminologia respecte a la manera de concebre la prevenció del delicte, com de fet es pot comprovar si es té en compte la diversitat de teories criminològiques. El que més interessa destacar és la necessitat que les polítiques es puguin dissenyar sobre la base del coneixement empíric relatiu a les causes del delicte i de la victimització, que s'adeqüin al model social i de convivència i que puguin ser avaluades. Encara que el que s'estudiarà aquí té una relació amb la política criminal, s'ha de tenir present que en aquest cas no es posarà un èmfasi especial en la prevenció mitjançant el control penal i l'actuació del sistema de justícia penal, sinó que la prevenció i la seguretat es conceben en un sentit molt més ampli. La recerca ens mostra que l'eficàcia del sistema penal per a prevenir la delinqüència és molt limitada i és, a més, socialment molt costosa. Tampoc no ens ocuparem de la prevenció mitjançant la política social en general, ja que entenem que aquesta sempre té com a efecte reflex una disminució de les oportunitats i les motivacions per a delinquir, sinó que ens ocuparem especialment de les polítiques de les institucions públiques dirigides específicament a la prevenció del delicte i de la victimització i que en aquests termes són susceptibles d'anàlisi i avaluació. Dedicarem també una atenció especial al fenomen de la por al delicte i a les estratègies per a prevenir-lo.

Objectius

- 1.** Conèixer quines són les polítiques públiques de seguretat i prevenció i el seu funcionament efectiu.
- 2.** Comprendre el paper dels actors clau que condicionen el desenvolupament d'aquest tipus de polítiques.
- 3.** Conèixer les dificultats de conceptualitzar, operacionalitzar i mesurar la por al delictes.
- 4.** Conèixer les principals línies teòriques i de recerca empírica enfront de la por al delictes.
- 5.** Comprendre els problemes que les polítiques de seguretat plantegen des de la perspectiva dels drets humans i conèixer les vies per evitar-los o resoldre'ls.
- 6.** Comprendre i aprendre a dissenyar l'actuació policial en matèria de seguretat i prevenció des de bases criminològiques.

Continguts

Mòdul didàctic 1

Polítiques de prevenció i el seu marc institucional

Juanjo Medina Ariza

1. Aclariments conceptuals
2. Els polítics i els ciutadans enfront de la prevenció
3. Experiències amb la implementació de polítiques de prevenció: aprendre dels errors
4. Com es poden superar aquests reptes?

Mòdul didàctic 2

Percepció de seguretat, desordre, i por al delictes

Juanjo Medina Ariza

1. Orígens
2. El concepte de *por al delictes*: la por com a estat i la por com a disposició
3. El mesurament de la por al delictes
4. Por al delictes: tendències
5. Teories sobre por al delictes
6. Respostes policials a la por al delictes

Mòdul didàctic 3

Human rights and limits on security policies

Rosemary Barberet

1. Security policies and human rights: Background, origins and explanations
2. Discrimination
3. Use of force
4. Excessive severity and cruel punishment
5. Criminal justice research and human rights
6. Crime prevention
7. Solutions and interventions

Mòdul didàctic 4

La criminologia de l'actuació policial

Rosemary Barberet

1. La criminologia del lloc
2. Models i funcions policials
3. La sociologia de la policia
4. L'actuació policial i la criminologia

